

2023

**STAATSBLAD
VAN DE
REPUBLIC SURINAME**

No. 133

WET van 5 september 2023, houdende nadere wijziging van het Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2022 no. 147) en intrekking van de Wet Strafbaarstelling Money Laundering (S.B. 2002 no. 64).

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIC SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat - ter bestrijding van money laundering en financiering van terrorisme - het nodig is om het Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2022 no. 147) nader te wijzigen, alsmede de Wet Strafbaarstelling Money Laundering (S.B. 2002 no. 64) in te trekken;

Heeft na goedkeuring door De Nationale Assemblée, de Staatsraad gehoord, bekrachtigd de onderstaande wet:

ARTIKEL I

In het Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2022 no. 147) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. In artikel 4 lid 1 wordt:

- (1) in onderdeel 14 de zinsnede "448b en 448d" vervangen door:
448b, 448d en 489b,
- (2) in onderdeel 16 het woord "voorkoming" vervangen door:
voorbereiding.

- B. Artikel 71 lid 2 vervalt.
- C. Na Titel XXX van het Tweede Boek worden twee nieuwe titels XXXI en XXXII toegevoegd luidende als volgt:

Titel XXXI
MONEY LAUNDERING

Artikel 489a

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien (15) jaren en geldboete van de vijfde categorie wordt als schuldig aan opzettelijke money laundering gestraft:
  - a. degene die de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding, de verplaatsing verbergt of verhult, dan wel verbergt of verhult wie de eigendom heeft over of het recht heeft op een voorwerp of het voorhanden heeft, wetende dat deze - middellijk of onmiddellijk - afkomstig is uit enig misdrijf;
  - b. degene die een voorwerp, wetende dat deze - middellijk of onmiddellijk - afkomstig is uit enig misdrijf, omzet of overdraagt met het oogmerk de illegale herkomst ervan te verbergen of te verhullen of met het oogmerk een bij een dergelijke activiteit betrokken persoon te helpen aan de rechtsgevolgen van zijn daden te ontkomen;
  - c. degene die een voorwerp verwerft, bezit of daarvan gebruik maakt, op het tijdstip van verkrijging wetende dat deze - middellijk of onmiddellijk - uit enig misdrijf afkomstig is.
2. Met gevangenisstraf van ten hoogste twintig (20) jaren en geldboete van de vijfde categorie, wordt gestraft degene die van het plegen van money laundering een gewoonte maakt.

3. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes (6) jaren en geldboete van de vierde categorie, wordt als schuldig aan schuld money laundering gestraft:
  - a. degene die de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding, de verplaatsing verbergt of verhult, dan wel verbergt of verhult wie de eigendom heeft over of het recht heeft op een voorwerp of het voorhanden heeft, redelijkerwijs vermoedende dat deze - middellijk of onmiddellijk - afkomstig is uit enig misdrijf;
  - b. degene die een voorwerp, redelijkerwijs vermoedende dat deze - middellijk of onmiddellijk - afkomstig is uit enig misdrijf, omzet of overdraagt met het oogmerk de illegale herkomst ervan te verbergen of te verhullen of met het oogmerk een bij een dergelijke activiteit betrokken persoon te helpen aan de rechtsgevolgen van zijn daden te ontkomen;
  - c. degene die een voorwerp verwerft, bezit of daarvan gebruik maakt, op het tijdstip van ontvangst redelijkerwijs vermoedende, dat deze - middellijk of onmiddellijk - uit enig misdrijf afkomstig is.
4. Onder 'enig misdrijf' als bedoeld in de leden 1 en 3 wordt begrepen iedere vorm van betrokkenheid bij het plegen van een strafbaar feit waarop tenminste vier (4) jaren gevangenisstraf is gesteld. In elk geval worden strafbare feiten in de volgende categorieën als enig misdrijf aangemerkt:
  - a. deelnemen aan een criminele organisatie en georganiseerde afpersing;
  - b. terrorisme en financiering van terrorisme;
  - c. mensenhandel en mensensmokkel;
  - d. illegale wapenhandel;
  - e. illegale handel in gestolen en andere goederen;
  - f. valsmunterij;

- g. namaak van producten en productpiraterij;
  - h. milieucriminaliteit;
  - i. moord, doodslag en zware mishandeling;
  - j. ontvoering, wederrechtelijk vrijheidsberoving en gijzeling;
  - k. diefstal;
  - l. afpersing;
  - m. vervalsing;
  - n. piraterij;
  - o. illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen;
  - p. corruptie en omkoping;
  - q. smokkel (inclusief douanerechten, accijnzen en belastingen);
  - r. fiscale misdrijven met betrekking tot directe en indirecte belastingen;
  - s. handel met voorkennis;
  - t. marktmanipulatie;
  - u. cybercriminaliteit.
5. Een voorafgaande of gelijktijdige veroordeling voor het misdrijf waarmee het voorwerp is verkregen, is geen voorwaarde voor een veroordeling voor de strafbare feiten als bedoeld in de leden 1 tot en met 3.
6. Onder voorwerp als bedoeld in de leden 1 en 3 wordt verstaan alle vermogensbestanddelen, ongeacht de waarde daarvan, zowel roerende en onroerende goederen, alsmede zakelijke- en persoonlijke rechten, en juridische bescheiden of gegevensdragers in welke vorm dan ook, waaruit de eigendom van of een ander belang ten aanzien van deze vermogensbestanddelen blijkt.
7. De in de leden 1 en 3 bedoelde strafbare feiten hebben ook betrekking op voorwerpen die zijn verkregen uit gedragingen die plaatsvonden op het grondgebied van een ander land, indien die gedragingen door de Surinaamse strafwet als misdrijf worden beschouwd.

8. Ingeval van een veroordeling van een natuurlijke persoon wegens een der in de leden 1 tot en met 3 omschreven misdrijven kan ontzetting van de in artikel 46 eerste lid onder 1 tot en met 5 van het Wetboek van Strafrecht vermelde rechten worden uitgesproken en kan de schuldige worden ontzet van de uitoefening van het beroep, waarin hij het misdrijf heeft begaan.
9. Onverminderd de maatregelen als bedoeld in artikel 54 kunnen, in geval van een veroordeling van een rechtspersoon wegens een der in de leden 1 tot en met 3 strafbare feiten, eveneens de volgende maatregelen worden opgelegd:
  - a. tijdelijke of permanente uitsluiting dan wel stopzetting van door de overheid verleende voordelen of subsidies;
  - b. tijdelijke of permanente uitsluiting van toegang tot aanbestedingsprocedures, vergunningen en concessies;
  - c. een tijdelijk of permanent verbod op het uitoefenen van commerciële activiteiten;
  - d. plaatsing onder toezicht van de rechter-commissaris;
  - e. een rechterlijk bevel tot ontbinding en liquidatie;
  - f. tijdelijke of permanente sluiting van vestigingen die zijn gebruikt voor het plegen van het strafbaar feit.
10. De straffen als bedoeld in de leden 1 tot en met 3 kunnen tezamen met de maatregelen als bedoeld in lid 9 worden opgelegd.

Titel XXXII
FINANCIERING VAN TERRORISME

Artikel 489b

1. Met een gevangenisstraf van ten hoogste zes (6) jaren en geldboete van de vierde categorie wordt als schuldig aan opzettelijk financieren van terrorisme gestraft, degene die op welke wijze dan ook,

- a. voorwerpen voor zich of voor een ander verzamelt, voorhanden heeft, vervaardigt, invoert, doorvoert of uitvoert of aan een ander verstrekt, of
  - b. een ander daartoe aanzet, aanmoedigt of verleidt, met het oogmerk dat of terwijl hij weet dat deze voorwerpen geheel of gedeeltelijk, middellijk of onmiddellijk zullen worden gebruikt:
    - i. voor het plegen van een terroristisch misdrijf;
    - ii. voor het plegen van een misdrijf ter voorbereiding of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf;
    - iii. ter ondersteuning van personen of organisaties die, ongeacht de vorm van ondersteuning, terroristische misdrijven plegen of beogen te plegen;
    - iv. voor het financieren van reizen van een persoon naar een andere staat dan diens staat van vestiging of nationaliteit, met het oogmerk:
      - een terroristisch misdrijf te plegen, voor te bereiden, te vergemakkelijken, of deel te nemen aan een terroristisch misdrijf; of
      - het verzorgen of deelnemen aan opleidingen of trainingen voor het uitvoeren van een terroristisch misdrijf.
2. Met een gevangenisstraf van ten hoogste vier (4) jaren en geldboete van de vierde categorie wordt als schuldig aan schuld financieren van terrorisme gestraft, degene die op welke wijze dan ook,
- a. voorwerpen voor zich of voor een ander verzamelt, voorhanden heeft, vervaardigt, invoert, doorvoert of uitvoert of aan een ander verstrekt, of

- b. een ander daartoe aanzet, aanmoedigt of verleidt,

terwijl hij redelijkerwijs moet vermoeden dat deze voorwerpen geheel of gedeeltelijk, middellijk of onmiddellijk zullen worden gebruikt:

- i. voor het plegen van een terroristisch misdrijf;
  - ii. voor het plegen van een misdrijf ter voorbereiding of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf;
  - iii. ter ondersteuning van personen of organisaties die, ongeacht de vorm van ondersteuning, terroristische misdrijven plegen of beogen te plegen;
  - iv. voor het financieren van reizen van een persoon naar een andere staat dan diens staat van vestiging of nationaliteit, met het oogmerk:
    - een terroristisch misdrijf te plegen, voor te bereiden, te vergemakkelijken, of deel te nemen aan een terroristisch misdrijf; of
    - het verzorgen of deelnemen aan opleidingen of trainingen voor het uitvoeren van een terroristisch misdrijf.
3. Voor de strafbaarstelling van de gedragingen, als bedoeld in de leden 1 en 2 is het niet noodzakelijk, dat:
- a. de voorwerpen daadwerkelijk worden gebruikt om een terroristisch misdrijf voor te bereiden, te vergemakkelijken, te plegen of daaraan deel te nemen;
  - b. degene die het strafbaar feit pleegt weet voor welk(e) specifiek(e) terroristisch misdrijf de voorwerpen zullen worden gebruikt; of

- c. degene die het strafbaar feit zou hebben gepleegd, zich in hetzelfde land bevindt of in een ander land dan het land waar de terrorist of de terroristische organisatie zich bevindt, of het terroristisch misdrijf heeft plaatsgevonden of zal plaatsvinden.
4. Onder voorwerpen als bedoeld in de leden 1 en 2 worden verstaan alle vermogensbestanddelen, zowel roerende- en onroerende goederen, alsmede zakelijke- en persoonlijke rechten, en juridische bescheiden of gegevensdragers in welke vorm dan ook, waaruit de eigendom van of een ander belang ten aanzien van deze vermogensbestanddelen blijkt, ongeacht of deze een legale of illegale herkomst hebben.
5. Ingeval van een veroordeling van een natuurlijke persoon wegens een der in de leden 1 tot en met 3 omschreven misdrijven kan ontzetting van de in artikel 46 eerste lid onder 1 tot en met 5 van het Wetboek van Strafrecht vermelde rechten worden uitgesproken en kan de schuldige worden ontzet van de uitoefening van het beroep, waarin hij het misdrijf heeft begaan.
6. Onverminderd de maatregelen als bedoeld in artikel 54 kunnen, in geval van een veroordeling van een rechtspersoon wegens een der in de leden 1 tot en met 3 omschreven misdrijven, eveneens de volgende maatregelen worden opgelegd:
  - a. tijdelijke of permanente uitsluiting dan wel stopzetting van door de overheid verleende voordelen of subsidies;
  - b. tijdelijke of permanente uitsluiting van toegang tot aanbestedingsprocedures, vergunningen en concessies;
  - c. een tijdelijk of permanent verbod op het uitoefenen van commerciële activiteiten;
  - d. plaatsing onder toezicht van de rechter-commissaris;
  - e. een rechterlijk bevel tot liquidatie;
  - f. tijdelijke of permanente sluiting van vestigingen die zijn gebruikt voor het plegen van het strafbaar feit.

7. De straffen als bedoeld in de leden 1 en 2 kunnen tezamen met de maatregelen als bedoeld in lid 6 worden opgelegd.

ARTIKEL II

1. Bij de inwerkingtreding van deze wet vervalt de Wet Strafbaarstelling Money Laundering (S.B. 2002 no. 64).
2. Voor zover in andere wettelijke regelingen wordt verwezen naar de Wet Strafbaarstelling Money Laundering (S.B. 2002 no. 64) zijn de overeenkomstige bepalingen van de Titel XXXI van het Wetboek van Strafrecht van toepassing.
3. Voor zover in andere wettelijke regelingen wordt verwezen naar artikel 71 lid 2 van het Wetboek van Strafrecht of financiering van terrorisme zijn de overeenkomstige bepalingen van de Titel XXXII van het Wetboek van Strafrecht van toepassing.

ARTIKEL III

1. Deze wet wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.
2. Zij treedt in werking met ingang van de dag volgende op die van haar afkondiging.
3. De Minister van Justitie en Politie is belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de 5^e september 2023

CHANDRIKAPERSAD SANTOKHI

Uitgegeven te Paramaribo, de 12^e september 2023
De Minister van Binnenlandse Zaken,

BRONTO S.G. SOMOARDJO

WET van 5 september 2023, houdende nadere wijziging van het Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2022 no. 147) en intrekking van de Wet Strafbaarstelling Money Laundering (S.B. 2002 no. 64).

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. Algemeen

De Staat Suriname is sedert 1998 lid van de Caribbean Financial Action Task Force (CFATF) De CFATF is een zusterorganisatie van de Financial Action Task Force (FATF), welke een voortrekkersrol vervult in de strijd tegen witwassen en het financieren van terrorisme. De lidlanden hebben zich ertoe verbonden om de FATF Aanbevelingen in hun nationale rechtssysteem te implementeren. De Aanbevelingen omvatten een alomvattend en coherent juridisch en operationeel kader van maatregelen, waaraan landen moeten voldoen om money laundering, financiering van terrorisme evenals financiering van proliferatie van massavernietigingswapens te bestrijden.

Elke lidstaat van de CFATF wordt periodiek door de organisatie geëvalueerd om te kunnen vaststellen hoe de implementatie van de Aanbevelingen is verlopen, en om na te gaan of er sprake is van een efficiënt en effectief werkend systeem. De Surinaamse wetgeving inzake bestrijding van money laundering en financieren van terrorisme is in 2022 voor de 4e keer geëvalueerd. Het 'FATF Mutual Evaluation Report (MER)' van Suriname beveelt aan om het nationaal AML/CFT/CPF-kader verder te versterken ter verbetering van de effectiviteit en doeltreffendheid ervan. Suriname moet voorkomen dat het door de CFATF wordt aangewezen als een hoog risico land en op grond daarvan wordt geblacklist, hetgeen zal leiden tot grote economische gevolgen voor Suriname. Derhalve is het noodzakelijk om onder meer het Wetboek van Strafrecht aan te passen conform de internationale standaarden met betrekking tot onder andere bestrijding van money laundering en financieren van terrorisme.

Money Laundering

Bij money laundering, ook wel witwassen genoemd, gaat het om het verbergen of het verhullen van de illegale herkomst van voorwerpen welke afkomstig zijn uit enig misdrijf, zodat het besteed en geïnvesteerd kan worden in de bovenwereld. Hiermee wordt een schijnbaar legale status gegeven aan de gelden of voorwerpen die afkomstig zijn uit een misdrijf. Het doel hiervan is om die opbrengsten aan het zicht van de justitiële autoriteiten te onttrekken, zodat confiscatie wordt voorkomen. Money Laundering vormt een ernstige bedreiging voor de economie en tast de integriteit van de financiële sector aan.

Money laundering kent vele verschijningsvormen en verschillende stadia. Een betrekkelijk eenvoudige vorm betreft het geval dat een koerier grote hoeveelheden geld verkregen uit een misdrijf (bijvoorbeeld handel in cocaïne), vaak in kleine coupures, bij een wisselkantoor inwisselt tegen buitenlands geld. Het ingewisseld geld kan vervolgens op een bankrekening worden gestort en door overmakingen naar andere rekeningen over de hele wereld worden rondgestuurd. Daarnaast bestaan meer "gedistingeerde" en ingewikkelder constructies, waarbij bijvoorbeeld gewerkt wordt met dekmantel organisaties (b.v. met "holle" naamloze vennootschappen). Het betreft nepbedrijven die valse voorstelling van zaken geven, grote omzetten genereren, leningen aangaan, schulden voldoen, etc., om een legale verklaring te geven voor de aanwezigheid van de grote hoeveelheden geld, die in werkelijkheid van enig misdrijf afkomstig is. Deze bedrijven ontplooiën heel vaak ook legale economische activiteiten, hetgeen het zicht op het illegaal deel van de activiteiten bemoeilijkt.

In theorie wordt in het heel proces van money laundering drie fasen onderscheiden. Het gaat hier in feite om verschillende typen van handelingen, die elkaar niet per se chronologisch hoeven op te volgen, maar die ook kunnen samenvallen, door elkaar heen kunnen lopen of elkaar kunnen omvatten.

Deze drie fasen zijn:

- plaatsing (placement):
het doel in deze fase is om het uit misdrijf afkomstig chartaal geld in het financiële systeem te krijgen.
- versluiering (layering):
in deze fase wordt met het geld geschoven en vinden complexe financiële transacties plaats, met als doel de oorsprong van het ingebrachte crimineel vermogen te verhullen of te verbergen. Door achtereenvolgende omzettingen in giraal en in chartaal geld wordt daarbij vaak getracht de zogenaamde paper trail te doorbreken en de traceerbaarheid ervan te verkleinen.
- bestemming (integration):
in deze fase wordt het van criminele activiteiten verkregen vermogen, dat nu een legale schijn heeft, geïnvesteerd in het legaal economisch (inter) nationaal verkeer.

Uit criminele activiteiten verkregen vermogens ondermijnen de concurrentiepositie tussen de bedrijven onderling en verzwakken de economische constellatie van het land in bijzondere mate. Deze vermogens maken de uitkomst van democratische beslissingsprocessen volstrekt onzeker, bovendien zijn zij in staat om de verhoudingen binnen de democratische rechtsstatelijke ordening te verbrijzelen. De integriteit van het financieel en economisch verkeer wordt aangetast doordat gelden van criminele oorsprong worden "gelegaliseerd" en weer een (schijnbaar) legale rol in dat verkeer kunnen gaan spelen zonder dat dit voor de bonafide deelnemers aan dat verkeer kenbaar is. In het uiterste geval zouden grootschalige money laundering handelingen ertoe kunnen leiden dat van misdrijf afkomstig vermogen een machtsfactor wordt die onze samenleving corrumpeert. Primair gaat het bij money laundering om de aantasting van de integriteit van het financieel en economisch verkeer en de bedreiging van de openbare - en dus maatschappelijke - orde. De beoordeling van het bewijs van money laundering vraagt bijzondere aandacht en expertise van opsporingsambtenaren, het Openbaar Ministerie en de rechter. Er zal nog meer ervaring met/betreffende het opsporen en vervolgen van money laundering zaken moeten worden

opgedaan. Daarbij is van belang, dat het Openbaar Ministerie bij de presentatie van het bewijsmateriaal de rechter op de rechtszitting goed voorlicht over de achtergronden van de door de verdachte toegepaste constructies en de werking van bepaalde delen van de financieel-economische sector.

Het Openbaar Ministerie en de rechter kunnen verder voor het bewijs van money laundering gebruikmaken van, zoals ze in internationaal verband wel worden genoemd, "typologieën" van money laundering.

Hierbij gaat het om min of meer objectieve kenmerken die naar de ervaring elders leert, duiden op money laundering van opbrengsten van misdrijven. Door analyse van reeds opgespoorde gevallen en gevalvergelijking kunnen bepaalde typen van money laundering worden onderscheiden met bijbehorende kenmerken.

Hieronder volgen enkele voorbeelden van typologieën, welke voor Suriname bij opsporing en vervolging als leidraad kunnen dienen:

- een veelvuldig gebruikte methode is het bij wisselkantoren (Cambio's) met grote regelmaat wisselen van grote hoeveelheden, in kleine coupures verdeelde, buitenlandse valuta tegen US dollars. Dit gebeurt door koeriers of strolieden, die soms door anderen - kennelijk toezichthouders - worden vergezeld. De aanbieders van het geld gaan soms akkoord met ongebruikelijke, erg nadelige wissel condities. Deze methode heeft veelal betrekking op de opbrengsten uit drugshandel.
- een verfijndere methode is het werken met dekmantelorganisaties. De aanbieder van het geld zegt dan te handelen namens een bedrijf of vennootschap, veelal gevestigd in het buitenland. Hij geeft opdracht het geld over te maken naar een bankrekening van het bedrijf, waarna het geld onmiddellijk van die rekening wordt opgenomen of verder wordt overgemaakt naar een andere rekening. Vaak zijn de gestorte bedragen onverklaarbaar hoog, gelet op de soort activiteit die de dekmantelorganisatie zou verrichten.

- een typische vorm van money laundering is het rondpompen van geld door veelvuldige overschrijvingen tussen verschillende rekeningen. Credit- en debet verrichtingen volgen elkaar, om onverklaarbare redenen, in hoog tempo op en saldi gaan in een maand van nul naar enkele miljoenen en weer terug. Vaak wordt de paper trail onderbroken door contante opnames of door aankoop van cheques. Bewijsstukken getoond ter onderbouwing van de transacties, zoals overeenkomsten van lening, koopcontracten, garanties en dergelijke, blijken vaak vals of juridisch defect. Partijen bij een transactie schijnen soms verwant of zelfs dezelfde personen te zijn.

Een kenmerk, dat veel gevallen van money laundering gemeen hebben, is dat handelingen plaatsvinden die overigens - los van money laundering- geen redelijk bedrijfseconomisch doel kunnen dienen. Ook fiscale motieven kunnen doorgaans geen verklaring bieden voor de elkaar in hoog tempo opvolgende, elkaar weer ongedaan makende handelingen. Wanneer een concreet geval kenmerken vertoont als hier beschreven, kan daaraan een vermoeden in concreto worden ontleend. Vervolgens zal dit vermoeden in concreto moeten worden bevestigd door andere, bijkomende omstandigheden. Anders gezegd: in het concreet geval gelegen omstandigheden zullen de overtuiging van de kantonrechter moeten dragen, dat een transactie, die naar buiten toe de kenmerken vertoont van een money laundering constructie, dat feitelijk ook is. Daarbij kan -veronderstellende wijs en louter bij wijze van voorbeeld- worden gedacht aan de vaststelling dat de van money laundering verdachte persoon in de tenlastegelegde periode nauwe contacten onderhield met personen, die van drugshandel worden verdacht.

Volgens de aanbevelingen van de FATF dienen de lidlanden money laundering strafbaar te stellen overeenkomstig het Verdrag van de Verenigde Naties tegen sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Vienna Verdrag) en het Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad (Palermo verdrag). De Staat Suriname is partij bij beide verdragen. Ter uitvoering van de verdragsverplichtingen zijn in 2002 wettelijke regelingen aangenomen waaronder de Wet Strafbaarstelling Money Laundering (S.B. 2002 no. 64). Echter voldoen de strafbepalingen opgenomen in deze wet niet geheel aan de verdragen.

De tekortkomingen in de huidige wet betreffen:

- een correcte/duidelijke omschrijving van de elementen: omzetting, overdracht, verwerving, bezit, gebruik, verbergen en verhullen van voorwerpen verkregen uit enig misdrijf met een bepaald doel;
- het in de wet aangeven welke gronddelicten kunnen worden gerekend tot "enig misdrijf";
- het niet verduidelijken van de definitie van voorwerpen.

Een regeling moet naar inhoud en vormgeving zoveel mogelijk aansluiten bij andere regelingen die op soortgelijke onderwerpen betrekking hebben. Gezien de inhoud en de vormgeving van de Wet Strafbaarstelling Money laundering is in het kader van harmonisatie van wetgeving, ervoor gekozen om de strafbaarstelling van money laundering in een nieuw Titel XXXI van het Wetboek van Strafrecht op te nemen.

Financiering van terrorisme

De nationale wetgeving inzake de bestrijding van het financieren van terrorisme is in 2011 aangepast door wijziging van onder andere het Wetboek van Strafrecht (S.B. 2011 no. 96). Ingevolge deze wijziging is zowel poging tot financiering van terrorisme als de financiering van terrorisme vervolgbaar als strafbare voorbereiding van ernstige misdrijven c.q. terroristische misdrijven (artikel 71a lid 2). Bij de herziening van het Wetboek van Strafrecht in 2015 is artikel 71a lid 2 vernummerd tot artikel 71 lid 2.

De MER geeft aan dat de strafbaarstelling van het financieren van terrorisme, niet volledig voldoet aan artikel 2 van het VN Verdrag ter bestrijding van de Financiering van Terrorismen (New York, 9 december 1999) en de aanbevelingen van de CFATF. Thans wordt ervoor gekozen om terrorismefinanciering niet strafbaar te stellen gelijk aan een voorbereidingshandeling (artikel 71 lid 2), maar deze als een zelfstandig feit strafbaar te stellen. Met deze wijziging van het Wetboek van Strafrecht wordt de strafbaarstelling van het financieren van terrorisme geheel overeenkomstig het VN verdrag en de aanbevelingen van de CFATF in een nieuw Titel XXXII gepositioneerd.

De vier belangrijkste onderdelen van de voorgestelde strafbepaling zijn: de omschrijving van de financieringshandeling, het opzet van de dader, de misdrijven die worden gefinancierd en de gekozen strafmaat.

II. Artikelsgewijze Toelichting

Artikel 4 lid 1 sub 14

Met de herziening van het Wetboek van Strafrecht in 2015 zijn de artikelen met betrekking tot de rechtsmacht verbeterd en aangevuld, waarbij volgens artikel 4 de Surinaamse strafwet van toepassing is op een ieder die zich buiten Suriname schuldig maakt aan een terroristisch misdrijf dan wel een der misdrijven, vallende onder de omschrijvingen van artikel 2 van het op 9 december 1999 te New York tot stand gekomen Internationaal Verdrag ter bestrijding van de financiering van terrorisme. Gezien het grensoverschrijdend karakter van terrorismefinanciering is het nieuw artikel 489b opgenomen in artikel 4 lid 1 onder 14.

Artikel 489a

Leden 1 en 3

In dit artikel zijn drie varianten van money laundering strafbaar gesteld:

- een die vereist dat wordt bewezen dat de betrokkene 'wist' dat het voorwerp van misdrijf afkomstig was, ook wel 'opzettelijk' money laundering genoemd (lid 1);

- een waarbij betrokkene dat niet wist, maar het 'redelijkerwijs moest vermoeden', ook wel 'schuld' money laundering genoemd (lid 3);
- een waarbij betrokkene een gewoonte maakt van money laundering (gewoonte money laundering) (lid 2), waarbij de verschillende feiten met elkaar in een zeker verband moeten staan.

De tekst van de leden 1 en 3 zijn hetzelfde op het onderdeel 'wetenschap' na. De opneming van deze schuldbestanddelen is om te voorkomen dat bij de berechting men te snel de strafuitsluitingsgrond AVAS (afwezigheid van alle schuld) hanteert. Wanneer door het Openbaar Ministerie niet bewezen kan worden, dat betrokkene de wetenschap had van de criminele herkomst van het voorwerp, noch dat hij die redelijkerwijs moest vermoeden, volgt vrijspraak en geen ontslag van alle rechtsvervolgning.

Voor een veroordeling zal moeten worden bewezen, dat de verdachte op zijn minst redelijkerwijs moest vermoeden dat het betreffend voorwerp afkomstig was van misdrijf.

"Weten" is uitdrukking van opzet. Hieronder valt ook voorwaardelijk opzet: willens en wetens de aanmerkelijke kans aanvaarden, dat men een voorwerp verbergt (of een voorwerp verwerft, enz.) dat uit misdrijf afkomstig is. "Redelijkerwijs moet vermoeden" duidt op de zogenaamde schuld of culpa. Dit betekent aanmerkelijke onvoorzichtigheid: bij enig nadenken had de verdachte kunnen vermoeden, dat het om een voorwerp, afkomstig uit misdrijf, ging; verdachte had niet zonder nader onderzoek met het voorwerp mogen handelen.

Een voorbeeld van schuldwitwassen is een vrouw die een bankkluisje op haar naam huurt en ter beschikking stelt aan een kennis. Zonder daarbij door te vragen waar die kennis dat voor gaat gebruiken. Later verklaart zij dat ze het wel een vreemd verzoek vond, maar dacht dat het wel goed zou zitten. De kluis blijkt te zijn gebruikt om crimineel geld te verbergen. Geldkoeriers bevinden zich soms op het grensgebied tussen schuldwitwassen en voorwaardelijke opzet. Als iemand wordt gevraagd om voor een onbekende Euro 100.000,- te vervoeren naar Panama tegen

een vergoeding van Euro 3.000,- dan zal er waarschijnlijk sprake zijn van opzettelijk witwassen. De koerier weet niet 100% zeker dat het crimineel geld is, maar hij aanvaardt wel bewust de aanmerkelijke kans door in deze verdachte situatie toch het geld aan te nemen.

Het verbergen of verhullen van de werkelijke aard, herkomst, vindplaats enz.

Bij de in lid 1 onder a en lid 3 onder a strafbaar gestelde gedraging gaat het om al die handelingen, die tot doel hebben en geschikt zijn om de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding of de verplaatsing van een voorwerp te verbergen of te verhullen of om het verbergen of verhullen wie de rechthebbende van een voorwerp is of wie het voorhanden heeft. Voor het verhullen of het verbergen is het niet nodig dat iemand daadwerkelijk een voorwerp in zijn bezit heeft. Iemand die voor een ander een constructie bedenkt en helpt op te zetten waarmee verborgen wordt wie de rechthebbende op een voorwerp is, kan zich schuldig maken aan money laundering. De bedenker van de constructie zal het voorwerp niet in zijn bezit hebben, maar kan zich schuldig maken aan money laundering.

Het is ook niet nodig dat het verbergen of verhullen volledig slaagt. In die zin dat het niet nodig is dat de werkelijke aard, de herkomst, de vindplaats, de vervreemding, de verplaatsing of de rechthebbende volstrekt onzichtbaar worden. Voldoende is dat er een mistgordijn wordt opgetrokken. Het zou natuurlijk onmogelijk zijn om iemand ooit te veroordelen als er pas sprake zou zijn van money laundering bij het volledig verbergen of verhullen van het voorwerp. Het handelen is erop gericht het zicht op de aard, herkomst, vindplaats enz. van voorwerpen te bemoeilijken en is ook geschikt om dat doel te bereiken. Veelal zal bij een enkele handeling ten aanzien van een voorwerp nog niet van dergelijke doelgerichtheid kunnen worden gesproken. Vaak zal het gaan om een reeks van handelingen die tezamen een geval van money laundering opleveren. Dit betekent dat voor het bewijs van het verbergen of verhullen vaak naar meer handelingen (transacties) in het money laundering traject zal moeten worden gekeken. Uit alle stappen tezamen moet duidelijk worden, dat er (zonder redelijke economische grond) met

geld is geschoven op een manier die geschikt is het spoor aan de waarneming te onttrekken. Juist die doorzichtigheid van de opeenvolgende transacties brengt mee dat de werkelijke aard, herkomst, vindplaats, rechten enz. buiten beeld blijven.

Het voorgaande sluit niet uit dat onder omstandigheden ook een enkele handeling, het verbergen of verhullen zou kunnen opleveren, hoewel in zo'n geval waarschijnlijk eerder gesproken kan worden van een van de gedragingen, genoemd in de leden 1 en 3 (zie hierna).

Van "verhullen" - synoniem voor "versluieren" - zal al sprake kunnen zijn als door bepaalde constructies een mistgordijn wordt opgeworpen dat weliswaar enig zicht op het voorwerp en de daarbij betrokken personen toelaat, maar het niet mogelijk maakt om met enige zekerheid de (legale) herkomst en de rechthebbende vast te stellen. De feiten die verhuld kunnen worden (werkelijke aard, oorsprong, vindplaats, vervreemding, verplaatsing, rechten op of eigendom van voorwerpen), zijn in zijn geheel in artikel 1 onder a opgenomen. Veelal zullen feiten samenvallen, dat wil zeggen, tezamen door een en dezelfde money laundering handeling worden verhuld. Zo zal het verbergen of verhullen van de vervreemding of de verplaatsing vaak neerkomen op het verbergen van de vindplaats of de rechthebbende.

Met het verbergen of verhullen van de "werkelijke aard" van het voorwerp wordt bedoeld het voorwenden van een andere aard dan de werkelijke (bijvoorbeeld gelden worden gepresenteerd als de winst uit een legaal bedrijf, terwijl ze in werkelijkheid uit drugshandel afkomstig zijn).

Bij het verbergen of verhullen van eigendom van het voorwerp gaat het om degene die het recht heeft om vrij over het voorwerp te kunnen beschikken. Bij het voorhanden hebben van een voorwerp gaat het om het feitelijk tot beschikking hebben van het voorwerp.

Vaak laten money laundering constructies er namelijk geen twijfel over bestaan wie in juridische zin rechthebbende op het voorwerp is, maar zijn ze er juist op gericht te verhullen wie feitelijk de beschikkingsmacht over het voorwerp heeft.

Het verwerven, bezitten, overdragen, omzetten of gebruik maken.

Bij de in lid 1 onder b en c en lid 3 onder b en c zijn een aantal andere handelingen opgenomen namelijk verwerven, bezitten, overdragen, omzetten of gebruik maken.

De termen "verwerven, bezitten en overdragen" veronderstellen feitelijke zeggenschap ten aanzien van het voorwerp, al is niet vereist dat het voorwerp zich in de fysieke nabijheid bevindt. Bij "gebruik maken" gaat het om het op een of andere wijze aanwenden van het betrokken voorwerp ten behoeve van degene die aan money laundering doet zelf of ten behoeve van derden.

Het heeft een element van profijt trekking in zich. Een voor de hand liggend voorbeeld is het op reguliere wijze -zij het met crimineel geld- bij een normaal, bonafide bedrijf kopen van dure auto's. Men kan echter ook denken aan het gebruik van met crimineel geld gefinancierd onroerend goed voor een (schijn) onderneming, teneinde dat onroerend goed de schijn van legaliteit te geven.

"Omzetten" wordt omschreven als: (geld en goederen) verwisselen met een andere geldswaarde of met zekere handelsartikelen. Het gaat om die handelingen (vervanging, ruil, investering), waardoor de betrokkene een ander voorwerp krijgt dat het voordeel uit het oorspronkelijke misdrijf belichaamt.

Het hiervoor genoemde kopen van luxegoederen kan dus behalve "gebruik maken" ook "omzetten" opleveren. Omzetten zal veelal tot doel hebben de criminele opbrengsten weer in het legale verkeer te investeren.

Middelijk of onmiddelijk, indirecte opbrengsten.

Zoals hierboven aangegeven beslaan money laundering trajecten veelal vele achtereenvolgende stappen, waarbij de uit misdrijf afkomstige voorwerpen worden omgezet in andere, die op hun beurt worden omgezet, enz. Om ook handelingen aan het eind van het traject effectief te kunnen aanpakken, dient een desbetreffende strafbepaling niet alleen money laundering van de directe opbrengsten uit misdrijf strafbaar te stellen, maar ook money laundering van een voorwerp dat indirect, middellijk afkomstig is uit enig misdrijf. Ook meergenoemde internationale overeenkomsten gaan uit van een ruim begrip "opbrengsten".

Om zeker te zijn, dat de leden 1 en 3 zich ook uitstrekken tot money laundering handelingen ten aanzien van de indirecte opbrengsten, zijn daarin de woorden "middellijk of onmiddellijk" (afkomstig van) opgenomen.

Lid 2

Iemand maakt zich schuldig aan gewoonte-money laundering wanneer hij zich herhaaldelijk schuldig maakt aan opzet-money laundering. Bij gewoonte money laundering kan een hogere straf opgelegd worden. Voor gewoonte money laundering moeten de verschillende feiten met elkaar in een zeker verband staan. Recidiveren, het nogmaals plegen van een strafbaar feit, alleen is niet voldoende om te spreken van een gewoonte. Of een meervoud aan gedragingen kan worden gekwalificeerd als het maken van een "gewoonte", hangt af van de concrete omstandigheden van het geval. Daarbij kan onder meer betekenis toekomen aan de aard van de gedragingen en de omstandigheden waaronder deze zijn verricht, alsmede aan het aantal gedragingen en het tijdsbestek waarbinnen deze zich hebben afgespeeld. Daarbij geldt niet de eis dat wordt vastgesteld dat de verdachte 'de neiging' had om telkens weer zich schuldig te maken aan het misdrijf, of dat die gedragingen zich met een bepaalde minimum frequentie hebben voorgedaan.

Geldboete

In artikel 40 is op basis van een algemene indeling de hoogte van de op te leggen geldboete vastgesteld, waarbij de vierde en vijfde categorie van toepassing zijn op misdrijven.

De geldboete van de vierde categorie wordt gekoppeld aan een gedraging waarop een maximale gevangenisstraf van meer dan een (één) jaar tot zes (6) jaren is gesteld. De geldboete van de vijfde categorie wordt gekoppeld aan een gedraging waarop een maximale gevangenisstraf van zes (6) jaren of meer is gesteld.

Bij een veroordeling van een rechtspersoon en bij culpoze delicten kan, indien de voor het feit bepaalde boetecategorie geen passende bestraffing toelaat, een geldboete worden opgelegd tot ten hoogste het bedrag van de naast hogere categorie (leden 8 en 9 van artikel 40).

De zesde geldboetecategorie is uitsluitend voor rechtspersonen en schulddelicten bedoeld.

Aangezien het feit dat bij rechtspersonen de maximaal op te leggen geldboete soms als te laag wordt aangemerkt en mede gelet op het feit dat in dit geval geen vrijheidsstraf aan de rechtspersoon zelf kan worden opgelegd, kan de rechter in zo een geval een geldboete van de naast hogere categorie opleggen. Bij culpoze delicten zijn vrijheidsstraffen vaak minder passend, zodat ook hier de (incidentele) mogelijkheid tot een hogere geldboete wenselijk is. Op deze wijze kan ook beter worden voldaan aan de sanctiedoelen.

Lid 4

Volgens de aanbevelingen van de FATF moet het strafbaar stellen van witwassen op alle ernstige misdrijven toe te passen zijn met het oog op een zo breed mogelijk spectrum van onderliggende of gronddelicten.

De term 'afkomstig uit enig misdrijf' omvat in dit ontwerp alle ernstige misdrijven waarop ten minste vier (4) jaren gevangenisstraf is gesteld. Zulks is overeenkomstig het Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad, waarin het begrip ernstig misdrijf als volgt is gedefinieerd: handelingen die een strafbaar feit vormen waarop een vrijheidsstraf van ten minste vier (4) jaren staat.

De onderliggende misdrijven zijn niet alleen in het Wetboek van Strafrecht, maar ook in enkele bijzondere wetten tot misdrijf bestempeld.

Deze kunnen zijn:

- de Wet Verdovende Middelen, voor de illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen;
- de Vuurwapenwet, voor de illegale wapenhandel;
- de Anti-Corruptiewet, voor corruptie en omkoping;
- de Wet Auteursrecht: voor namaak van producten en productpiraterij;
- de Belastingwetgeving, voor smokkel (inclusief douanerechten, accijnzen en belastingen) en fiscale misdrijven (directe belastingen en indirecte belastingen);
- de Wet Kapitaalmarkt, voor de handel met voorkennis en marktmanipulatie.

Lid 5

Ingevolge lid 5 is voor een veroordeling voor money laundering, als bedoeld in de leden 1 tot en met 3, een voorafgaande of gelijktijdige veroordeling van enig misdrijf waarmee het voorwerp verkregen is, niet vereist. Overigens is niet vereist dat het voorwerp in zijn geheel van misdrijf afkomstig is. Indien het voorwerp gedeeltelijk uit de opbrengst van een misdrijf is gefinancierd en gedeeltelijk uit ander, legaal geld, kan nog steeds worden gezegd, dat het -mede- uit enig misdrijf afkomstig is. Voldoende is dat wordt (tenlastegelegd) bewezen dat het voorwerp afkomstig is uit enig misdrijf. Niet vereist is dat de rechter identificeert welk misdrijf precies aan het voorwerp ten grondslag ligt. Vaak zal dit niet mogelijk zijn, terwijl het ook niet relevant is voor de strafwaardigheid van money laundering. Gaat het bijvoorbeeld om handelingen van verdachte Y ten aanzien van een bankrekening, waarop hij en zijn kompaan opbrengsten van hun verschillende criminele activiteiten (mensenhandel, wapenhandel, afpersing, drugshandel) plachten te storten, maar is niet duidelijk uit welke van die activiteiten de betreffende gelden afkomstig waren (wellicht uit allemaal), dan kan niettemin bewezen worden geacht, dat die gelden van enig misdrijf afkomstig waren. Bij de meer grootschalige money laundering activiteiten zal al snel kunnen worden aangenomen, dat de daaraan ten grondslag liggende gronddelicten opzettelijk zijn begaan, zodat er sprake is van een misdrijf. In die gevallen zou ook de strafbaarstelling van een criminele organisatie (vereniging) in beeld kunnen komen (zie art. 188 Wetboek van Strafrecht).

Lid 6

De strafbaarstelling van money laundering moet worden toegepast op alle soorten goederen die, ongeacht de waarde, direct of indirect opbrengsten van misdrijven vormen.

Hoewel het bij money laundering vaak om geld gaat, wordt het begrip voorwerpen veel breder geïnterpreteerd. Alle zaken en vermogensrechten kunnen witgewassen worden. De betekenis van zaken en vermogensrechten sluit aan bij de privaatrechtelijke betekenis van deze begrippen.

Zaken zijn alle voor menselijke beheersing vatbare stoffelijke objecten ofwel alle tastbare dingen. Daaronder valt ook contant of chartaal geld. Het begrip vermogensrechten is iets ingewikkelder. Hier wordt bedoeld rechten die overdraagbaar zijn of die voordeel geven aan de rechthebbende. Giraal geld is een belangrijk voorbeeld van een vermogensrecht.

Deze omschrijving van voorwerpen betekent dus dat het mogelijk is dat giraal of contant geld wordt witgewassen, maar het is ook mogelijk om bijvoorbeeld een auto of een huis wit te wassen. Maar veel exotischer kan het ook, bijvoorbeeld paardenvlees dat als rundvlees bestempeld wordt (het gronddelict is valsheid in geschrifte). Hierbij kan het vlees het voorwerp van money laundering zijn. Ook nieuwe virtuele valuta zoals de bitcoin, kunnen worden gebruikt voor money laundering. Iemand die de herkomst van het grondhuurrecht van een perceel of een vorderingsrecht uit geldlening verbergt of verhult, kan zich dus ook schuldig maken aan money laundering. De voorkeur voor een ruim begrip "voorwerpen" heeft te maken met de wens om ook de indirecte opbrengsten van misdrijven onder de bepaling te brengen. Juist bij de vervanging van de oorspronkelijk van misdrijf verkregen voorwerpen door andere, zal nogal eens sprake zijn van de verkrijging van een vermogensrecht. Het chartaal geld, dat is omgezet in een auto, in een vordering uit lening, in een huis en vervolgens weer in een saldo bij een bank bijvoorbeeld, blijft een "voorwerp -middellijk of onmiddellijk-afkomstig van enig misdrijf".

Lid 7

Onderliggende misdrijven voor money laundering dienen gedragingen te omvatten die plaatsvonden op het grondgebied van een ander land en die door de Surinaamse strafwet als een misdrijf wordt beschouwd. Landen kunnen bepalen dat de enige voorwaarde is dat de gedraging een onderliggend misdrijf zou zijn geweest indien het gepleegd was in eigen land.

Leden 8 - 10 Aanbeveling 3 van de FATF schrijft in criterium 3.7 voor dat doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties dienen te gelden voor zowel natuurlijke personen als rechtspersonen die veroordeeld worden wegens money laundering.

Volgens artikel 76 van het Wetboek van Strafrecht kunnen strafbare feiten worden begaan door zowel natuurlijke personen als rechtspersonen. Indien een strafbaar feit wordt begaan door een rechtspersoon, kan de strafvervolging worden ingesteld en kunnen de in de wet voorziene straffen en maatregelen, indien zij daarvoor in aanmerking komen, worden uitgesproken:

- a. tegen die rechtspersoon, dan wel
- b. tegen hen die tot het feit opdracht hebben gegeven, alsmede tegen hen die feitelijke leiding hebben gegeven aan de verboden gedraging, dan wel
- c. tegen de in de onderdelen a en b genoemden tezamen.

Met de rechtspersoon wordt gelijkgesteld de vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid, de maatschap, de rederij en het doelvermogen.

Artikel 54 van het Wetboek van Strafrecht betreft een algemene bepaling inzake de maatregelen die uitgesproken kunnen worden tegen zowel natuurlijke als rechtspersonen. Ten einde te voldoen aan het afschrikwekkend effect, als bedoeld in criterium 3.7 van de aanbevelingen is het noodzakelijk om naast de maatregelen als bedoeld in artikel 54, aanvullende maatregelen van toepassing te doen zijn op rechtspersonen die zich schuldig maken aan money laundering.

Het betreft de volgende maatregelen die ook uitgesproken kunnen worden:

- a. tijdelijke of permanente uitsluiting dan wel stopzetting van door de overheid verleende voordelen of subsidies;
- b. tijdelijke of permanente uitsluiting van toegang tot aanbestedingsprocedures, vergunningen en concessies;
- c. een tijdelijk of permanent verbod op het uitoefenen van commerciële activiteiten;
- d. plaatsing onder toezicht van de rechter-commissaris;
- e. een rechterlijk bevel tot ontbinding en liquidatie;

- f. tijdelijke of permanente sluiting van vestigingen die zijn gebruikt voor het plegen van het strafbare feit.

Artikel 489b

In dit artikel zijn twee varianten van financieren van terrorisme strafbaar gesteld:

- a. opzettelijk financieren van terrorisme (lid 1):
Hierbij wordt vereist dat wordt bewezen dat betrokkene
1. 'wist' dat het voorwerp zou worden gebruikt voor het uitvoeren van een of meer terroristische misdrijven of voor het ondersteunen van een terroristische organisatie of een individuele terrorist ter uitvoering van een terroristisch misdrijf of voor het plegen van een misdrijf ter voorbereiding of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf.
  2. reizen financiert van personen, van wie hij wist dat die naar een andere staat dan hun staat van verblijf of nationaliteit reizen met het oog op het plegen, plannen of voorbereiden van, of deelnemen aan, terroristische daden of het verstrekken of ontvangen van een terroristische opleiding;
  3. anderen ertoe heeft gebracht om zich beschikbaar te stellen voor het plegen van een terroristisch misdrijf of voor het plegen van een misdrijf ter voorbereiding of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf.
- b. schuld financieren van terrorisme (lid 2):
Hierbij wordt vereist dat wordt bewezen dat betrokkene
1. het 'redelijkerwijs moest vermoeden', dat het voorwerp zou worden gebruikt voor het uitvoeren van een of meer terroristische misdrijven of ter ondersteuning van een terroristische organisatie of een individuele terrorist voor het plegen van terroristische misdrijven of voor het plegen van een misdrijf ter voorbereiding of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf;

2. reizen financiert van personen, van wie hij 'redelijkerwijs moest vermoeden' dat die naar een andere staat dan hun staat van verblijf of nationaliteit reizen met het oog op het plegen, plannen of voorbereiden van, of deelnemen aan, terroristische daden of het verstrekken of ontvangen van een terroristische opleiding.

De opneming van deze schuldbestanddelen is om te voorkomen dat bij de berechting men te snel de strafuitsluitingsgrond AVAS (afwezigheid van alle schuld) hanteert. Wanneer door het Openbaar Ministerie niet bewezen kan worden, dat betrokkene de wetenschap had dat het voorwerp zou worden gebruikt voor het uitvoeren van een terroristisch misdrijf dan wel een daarmee verband houdend misdrijf, noch dat hij dat redelijkerwijs moest vermoeden, volgt vrijspraak en geen ontslag van alle rechtsvervolging.

Voor een veroordeling zal moeten worden bewezen, dat de verdachte op zijn minst redelijkerwijs moest vermoeden dat het betreffend voorwerp zou worden gebruikt voor het uitvoeren van een terroristisch misdrijf dan wel een daarmee verband houdend misdrijf. "Weten" is uitdrukking van opzet. Hieronder valt ook voorwaardelijk opzet: willens en wetens de aanmerkelijke kans aanvaarden, dat men een voorwerp zal gebruiken voor de in de vorige alinea onder a genoemde handelingen.

"Redelijkerwijs moet vermoeden" duidt op de zogenaamde schuld of culpa. Dit betekent aanmerkelijke onvoorzichtigheid: bij enig nadenken had de verdachte kunnen vermoeden, dat het om een voorwerp zal worden gebruikt voor de in de vorige alinea onder b genoemde handelingen.

De handeling 'anderen ertoe brengen om zich beschikbaar te stellen voor ...' kan niet anders dan opzettelijk geschieden.

Het financieren van terrorisme kan in de praktijk een veelvoud aan verschillende verschijningsvormen aannemen. Het gaat in ruime zin om alle wijzen waarop in financieel en economisch opzicht steun wordt geboden aan het plegen van daden van terrorisme of feiten die daarmee direct verband houden. Het doet niet ter zake om welke voorwerpen het gaat waarmee steun wordt verleend, noch of deze een legale of illegale herkomst hebben.

De financieringshandelingen zelf kunnen divers van aard zijn, waaronder het werven van, het voorhanden hebben van, het geven van informatie, tot het daadwerkelijk ter beschikking stellen van voorwerpen voor het uitvoeren van terroristische misdrijven. Met betrekking tot het ondersteunen van personen of organisaties die terroristische misdrijven plegen of beogen te plegen, kan worden gesteld dat het betreft ondersteuning in de ruimste zin des woords. Gedacht wordt aan ondersteuning, ook in de vorm van het verstrekken van bijvoorbeeld voedingsmiddelen, het ter beschikking stellen van een ruimte, gebouw of een auto aan deze personen of organisaties. In de kern gaat het om 'het vergaren of het aan een ander verstrekken' van voorwerpen. Dit wordt tot uitdrukking gebracht door de termen 'verzamelen', 'verwerven' en 'aan een ander verschaffen' op te nemen in de voorgestelde delictsomschrijving. Om de mogelijkheden voor strafrechtelijke vervolging te verruimen is de reikwijdte van de strafbaarstelling breder, door ook de feitelijke situatie van het voorhanden hebben van voorwerpen die dienen tot het financieren van terrorisme onder het bereik van de strafwet te brengen.

Lid 4

De dader hoeft niet het oog te hebben op het financieren van een specifiek misdrijf, bijvoorbeeld een aanslag op een bepaald doelwit. Bewezen moet worden het opzet tot of het redelijk vermoeden van de dader omtrent het financieren van een misdrijf als genoemd in het artikel, zonder dat daarbij van belang is om welk misdrijf het exact gaat.

Paramaribo, 31 mei 2023

R. Debie

R. Koedemoesoe